

պատահաւ մը չեն հանդիսացած ազգային բաժանումներու: Արեւելեան հնաւանդ մուսուլմաններուն մի է այն, զոր պէտք է միանգամ ընդ միշտ արմատախիլ ընել մեր մէջէն, և քիչ մը լաւատես մտօք, լայնատես աչքք դիտել գործերը. կրօնք և ազգութիւն չշփոթել, իւրաքանչիւրին ուրոյն պարտականութիւնները ճանչնալ և ըստ Աւետարանին տալ զկայսերն՝ կայսեր, և զԱստուծոյն՝ Աստուծոյն:

ԳԵՐԱՍԱՆ ՎՐԱՅԻՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՆՈՒԹԵԱՆ
25-ԱՄԵԱՅ ՅՈՒՆԵԱՆԸ

Գրական ասպարէզի մէջ ծանօթ ու բնական գործունէութեամբ արդիւնաշատ Վրոյրի 25ամեակն ներկայ տարուանս յունուար 18ին կատարուած է իրիկտին եղբայրներու Յիրկ թատրոնին մէջ, ըստ Հովի: Թերթին յունուար 25 թիւին:

«Պ. Վրոյրը հայ հասարակութեան վաղեմի բարեկամն է: Նրա քառորդ դարի անխնջ և եռանդուն բեմական գործունէութիւնը, որ կապուած է եղել այնքան դժուարութիւնների և զրկանքների հետ, մեզ շատ ու շատ անգամ է ոգևորել:

Վրոյրը մէկն է եղել թատրոնին անկեղծ նուիրուած այն սակաւ գործիչներից, որ համեստ ու առանց որեւէ բէկլամի, յաճախ քաղցած ու ծարաւ և հազուադիւրս յամառութեամբ տարել են իւրանց խաչը:

Հայ բեմի գոյութիւնը Վրոյրի նման չարքաշ աշխատաւորներն են ապահովել: Բազում հայ հասարակութիւն՝ նրա հետ և ամբողջ հայ ժողովուրդը՝ իր յարգանքն է արտայայտել պ. Վրոյրին Բագուում:

Թիֆլիզի հայ հասարակութեան բարոյական պարտքն է նոյնպիսի ջիւղ մը զգացմունքներով նորոգել իր յարգանքն ու երախտիքը հայ բեմի տաղանդաւոր ու անխնջ մշակին»:

Ստոյգն ըսելով՝ Վրոյր լիովին չէ վարձատրուած հայ հասարակութենէ: Սակայն վեհաձն մարդը իւր սիրած ազգին հարս ըլլած է իր բոլորանուէր աշխատանքը:

ՏԻԿԻՆ ՍԻՐԱՆՈՅԵԻ

ԳՈՐԾՈՒՆԵՆՈՒԹԵԱՆ 35-ԱՄԵԱՅ ԹՈՒՆԵԱՆԸ

Հայութեան պատուաբեր թատերախաղ հռչականուն Տիկինը բեմական գործունէութեան հանդէսը, ըստ կովկասահայ թերթերու, մեծ խանդավառութեամբ ստանուած է Պաքուի «Յիրկ» թատրոնին մէջ: Արդիստ դերասանուհւոյ մասին 1906ի մեր Գեղարուեստի մէջ ընդարձակօրէն գրուած է «ԳԵՐԱՍԱՆՈՒՆԻ ՏԻԿԻՆ ՍԻՐԱՆՈՅԵ, իր հասարակական գործունէութեան ՅՈՒՆԵԱՆԻ ասպիւն», վերնագրի տակ:

Աւելորդ համարելով երկրորդել մի անգամ հրատարակուածը կը գոհմանք ըսելու որ այս տարուան յունուար 24ը (Ն. Տ.) իրաւամբ յաղթանակի և վարձատրութեան օր մը եղաւ տաղանդաւոր Տիկինը համար: —

Թրեկեանական յանձնաժողովը՝ Տ. Սիրանոյշը յաղթական կամարներու տակէն անցընելով առաջնորդած է թատրոն որ բիւրաւոր ելեկտրական լապտերներով, ծաղիկներով, կանաչագեղ ոստերով, գոյնզգոյն դրասանգներով զարդարուած ըլլալէ զատ, բոլոր օթեակները և աթոռները բազմաթիւ հանդիսականներէ բռնուած էին: Հանդէսը թատերական ներկայացումներով կը սկսի, և Տիկին Սիրանոյշ՝ նոյն խաղերուն մէջ Տոսկայի և Մագդալի դերերը կը կատարէ ամենայաջող կերպով:

Տիկին Հրաչեայ դերասանուհին Սիրանոյշի Մենտորն ըլլալով, կ'առաջնորդէ իր ձեռասունը բեմ ուր հրեշտակներ լեռնէ իջնելով կը բերեն դաինի պսակ մը: Նրանով դաստիարակուհին, Սիրանոյշի բեմական գործունէութեան սկզբնաւորութեան միջոց ցուցած յարատեւութիւնը և յառաջադիմութիւնը, և այլն, ջատագովելէ յետոյ, յաղթանակի պսակը կը գետնի մանր գլխուն վրայ: Այս ծաղիկազարդ մեծղի շրջանակ մը բերուելով՝ Հայութեան պատուաբեր Գերասանուհին կը կանգնեցնեն անոր մէջ, ու (6)է աւելի թատերական ընկերութիւններու այլ և այլ պատուիրակները ճառեր կ'արտասանեն, ուղերձներ կը

կարգան, 600ի մօտ հեռագրերն հասած էին:

Տիկին Սիրանոյշ ստացաւ թանկագին նուէրներ և զարդարուն իրեղէններ նաև դրամական նուէր և 6 հազար ռուպլիի չափ դրամական պարգև: Տիկնոջ շնորհակալութեան սրտայայտ արտայայտութիւնն ալ ներկայներուն վրայ ջերմ տպաւորութիւն ըրած է:

Հ. Ն. Տ.

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՌԱՊԵՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ինչպիսի՜ ծիծաղաշարժ առասպել մ'է պատմութիւնը: Իր աւանդած ճշմարիտ դէպքերը՝ համեմատութեամբ ստայօղութեանց շատ քիչ են կ'ըսէ բրօֆ. Հէրթըլէթ Պէյլիսէն քակեպրաքի մէջ, և նախ կը հարցնէ թէ ինչ տրամաբանութեամբ զանազան դարերու բաժնուած է պատմութիւնը. — կը պատասխանէ — Ոչինչ, բաց ի քանահանոյցէ: Ինչ պատճառաբանութեամբ դեռ իբր վաւերական կը պատմուին հարկւրաւոր շինուող դէպքեր:

Դիմումն է հին պատմութեան աւանդած՝ աշխարհիս եօթը հրաշալեաց գոյութիւնը. ինչպէս սխալ է պիտրագորեան տախտակ կոչել բազմապատկութեան աղիւսակը՝ քանի որ զայն Եւկղիդէս գտած է Ալէքսանդրիոյ մէջ: Յունաց և Հռովմայեցւոց պատմութիւնը առասպելներով ծնւողած է: Առասպել մ'է Լեոնիդայի թերմոպիլէի կրճին մէջ ըրած դիւցազնութիւնը. ինչպէս՝ «Եւգուօգուէ» Յուլիոս Կեսար արտասանած ըլլալը կամ նաև անոր ծով նետուած ըլլալը՝ Ալեքսանդրիոյ մօտ՝ իր ձեռագրերները փրկելու համար: Սուտ է թէ Տիւտոս բարի էր, և սխալ թէ մեղու մը՝ զթէն ներս մտնելով ուղեղը սպառած է: Իւ դեռ հազար ու մէկ սոյն օրինակ առասպելաբանութիւններ կան՝ ամենէն արժանահաւատ ժամանակագիրներու և ամենէն իմաստուն տարեգրիներու գրածոց մէջ: Սուտ է նշանաւոր Վալթէր Ֆոն աէր Ֆրիդէլայտէի՝ իր կտակին մէջ գումար մը սահմանած ըլլալն, որպէս զի գերեզմա-

նին վրայ մշտնջենապէս թռչնոց համար կեր դուրի. ինչպէս Ապէլարի առ Էլթիզա նամակներն՝ որոնք սոյն տիկնոջ մենեւլէն հարիւր տարի վերջ գրուած են: Սուտ է թէ Պրանսուս Ա փաւիայի պարտութեանէ վերջ աղաղակած ըլլայ « Ամենայն ինչ կորսուեցաւ, բաց ի պատուէն »: Բնաւ ճիշդ չէ, թէ Նիւոն տը Լինքլոս, ութսուն տարուան հասակին՝ դեռ գեղեցիկ մնացած էր: Սխալ է թէ կառափնատը կիյոդին գտած է և ինքը եղած է անոր առաջին զոհը. ինչպէս՝ թէ «Ալգատութիւն, Հաւասարութիւն, Իշխարութիւն» միանգամայն՝ յեղափոխութեան ատեն հնարուեցան: Սուտ է թէ Մոցարթ «Տոն Ժուանը»՝ ներկայացման ճիշդ նախընթաց օրը գրեց. թէ Պիզմարը ըսած ըլլայ, Եւլին որ «ուրալ ստակ գտնանք պէտք է առնենք »: Սուտ է թէ Կէօթէ մեռնելուն՝ «Լոյս, աւելի՛ լոյս» գոչած է. ինչպէս Հէկէլ հոգեվարքի ատեն աղաղակած ըլլայ «բոլոր աշակերտներէս մէկը միայն զիս ճանչցաւ, այն ալ սխալ»:

Եթէ ղէպը մը հանդիպելուն՝ երկրորդ օրը լրագրիները տասը տասերկու տեսակ կը պատմեն, որչափ կարելի է հաւատք ընծայել պատմաբանի մը որ կը գրէ նստած իր ստոլին դիմաց:

*

Գերմանացի ուրիշ պատմաբան քննադատ բրօֆէսօրներ, անշուշտ՝ Հէրթըլէթի՝ ասոնց կամ ասոնց նման դէպքերու սուտ կամ շիտակ ըլլալը կ'ապացուցեն:

Հ. Վ. Խ.

Մարդկային ենթամտքութիւնը եւ գիտութիւնը փոփոխականք են՝ կրօնից ճշմարտութիւնք անփոփոխ են:

Մի վստմիր ամէն բարեկամացդ վրայ՝ այլ վստմե՛ միայն անոր վրայ՝ որ շատ տարուան փորձով կ'ապահովցնէ՝ զքեզ Թէ ստուգապէս ճշմարիտ բարեկամ է:

Գեմմոսենէսին Քսոքուելով Թէ ինչ բաւ նով մարդս Աստուծոյ աւելի կը նմանի: — Պատասխանեց. — «Բարիք ընելով»: